

XXIX Недеља здравља уста и зуба

Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” са мрежом института/завода за јавно здравље и Стоматолошким факултетом Универзитета у Београду у периоду од 13. до 19. маја 2019. године на територији Србије обележава XXIX Недељу здравља уста и зуба. Ове године кампања се обележава под слоганом „ОРАЛНО ЗДРАВЉЕ ЧУВАМО ОД НАЈРАНИЈЕГ УЗРАСТА”.

Циљеви ове кампање, која се у Србији обележава од 1991. године, су:

- Указати на значај оралног здравља и на то да се применом адекватних мера добро орално здравље може одржати током читавог живота.
- Утицати на побољшање здравља уста и зуба деце и на стварање навике правилног одржавања хигијене и примену мера

неопходних за очување оралног здравља.

- Допринети да се повећа број људи са очуваним оралним здрављем.
- Подстицати доносиоце одлука за подршку мерама за унапређење оралног здравља становништва.
- Мобилисати све секторе друштва на заједничке акције које имају за циљ промоцију оралног здравља.
- Мотивисати појединце, породице, заједнице и доносиоце одлука за активан однос према унапређивању оралног здравља, свако у свом домену.

Недеља здравља уста и зуба се обележава бројним активностима као што су јавне и друге манифестације у којима учествује стручна јавност, али и општа популација. Носиоци и координатори активности током Недеље здравља уста и зуба на нивоу округа су окружни институти и заводи за јавно здравље, а за територију сваке општине службе стоматолошке заштите домова здравља, уз активно учешће приватне стоматолошке праксе, локалне заједнице, приватног сектора и удружења грађана.

У оквиру Кампање се организује конкурс за избор најбољих литерарних састава и ликовних радова намењен деци у вртићима и ученицима основних школа у Републици Србији који има за циљ подстицање здравственоваспитног рада у вртићима и основним школама на тему оралног здравља.

Опште препоруке за очување оралног здравља које се пласирају у оквиру ове кампање нису усмерене само на значај одржавања адекватне хигијене и редовних посета стоматологу, већ обухватају и препоруке за смањење уноса шећера, безбедно физичко окружење, а подстиче се и укључивање порука о утицају конзумирања алкохола и пушења на орално здравље.

Орално здравље у свету и Србији

Орално здравље је значајан показатељ општег здравља и квалитета живота. Светска здравствена организација дефинише орално здравље као „стање без хроничног бола уста и лица, без малигнух болести усне дупље и грла, оралних инфекција и рана, без обољења десни, каријеса, губитка зуба, као и без других обољења и стања који ограничавају капацитет особе да жваће, гризе, смеје се, говори и негативно се одражавају на психосоцијално благостање”.

Болести уста и зуба су најчешћа незаразна обољења која се могу јавити током живота и која узрокују бол, нелагодности, али могу довести и до озбиљних последица по опште здравље.

Каријес, периодонтална обољења тј. обољења десни, орални карциноми, оралне манифестације ХИВ инфекције и трауме уста и зуба спадају у најчешћа орална обољења и стања, а у великој мери их је могуће превенирати или се могу лечити у раној фази. У великом броју земаља са ниским и средњим приходима, са порастом урбанизације и променама у условима живљења, учесталост оралних обољења наставља да расте. Овоме у великој мери доприноси недостатак заштите флуоридима, неадекватна покривеност стоматолошком здравственом заштитом на примарном нивоу, али и употреба шећера, дувана и алкохола.

Према проценама добијеним у оквиру студије о оптерећењу болестима на глобалном нивоу (*Тхе Глобал Бурден оф Дисеасе Студу*) из 2016. године скоро половина светске популације (3,58 милијарди људи) има неко орално обољење. Каријес сталних зуба у свету има 2,4 милијарде људи, а 486 милиона деце има каријес млечних зуба. Нелечена пародонтопатија, која у крајњој фази доводи до испадања захваћених зуба, заузима међу хроничним незаразним обољењима 11. место према учесталости на глобалном нивоу.

У земљама Европског региона Светске здравствене организације, 20–90% шестогодишњака има каријес. Процент становника у старосној групи 65–74 године који нема ниједан природан зуб варира од 20 до 50%. Учесталост обољења уста и зуба, као и приступ стоматолошкој здравственој заштити, значајно варира међу европским земљама. Лечење болести уста и зуба је скупо и у просеку чини 5% укупних трошкова за здравствену заштиту у већини земаља са високим приходима. Неједнакости у оралном здрављу међу земљама и међу различитим осетљивим групама становништва постоје у читавом свету.

Према резултатима истраживања које је спроведено на национално репрезентативном узорку 2013. године, само 8,3% становника Србије старијих од 25 година има све своје зубе, а мање од половине (45,6%) становништва процењује стање својих зуба и усне дупље као добро. Посебно су угрожени становници нижег образовног статуса и лошег материјалног стања који у значајно већем проценту сопствено орално здравље процењују као лоше и у значајно мањем проценту редовно перу зубе. Извештај о унапређењу квалитета рада у здравственим установама Републике Србије у 2017. години показује да је у Србији у 2017. години 36,6% деце у седмој години живота имало све здраве зубе, а да је проценат деце у дванаестој години живота са свим здравим сталним зубима износио 35,5%. У 2017. години на нивоу Републике Србије 88,1% деце у седмој години живота и 83,3% деце у дванаестој години живота обухваћено је локалном апликацијом концентрованих флуорида.

Истраживања понашања у вези са здрављем код деце школског узраста у Републици Србији које је спроведено 2017. године показало је да навику свакодневног прања зуба чешће од једном дневно има око две трећине школске деце узраста 11,13 и 15 година (70,9%), значајно више девојчица него дечака (82,6% према 59,9%).

Неадекватна орална хигијена и примена флуорида, као и нередовне контроле код стоматолога имају значајан утицај на оралног здравље. Поред тога, фактори ризика који су повезани са обољењима уста и зуба су исти као и за водеће незаразне хроничне болести као што су неправилна исхрана, употреба дувана и алкохола.

Опште препоруке за очување оралног здравља су:

- Одржавање адекватне хигијене, што подразумева редовно прање зуба ујутро и увече, као и после сваког оброка и коришћење конца за зубе
- Смањење уноса шећера и избалансирана исхрана
- Коришћење заштитне опреме за спортске активности и придржавање прописаних мера безбедности у саобраћају
- Безбедно физичко окружење
- Посете стоматологу ради редовне контроле, уклањање зубног каменца од стране стоматолога и примена флуорида према препоруци стоматолога
- Престанак или смањење конзумирања алкохола
- Престанак пушења.